

HCS D

**Human capital and social
development.**

2026 – volume 21, issue 4

Inson kapitali va ijtimoiy rivojlanish jurnali.

2026 – 21-jild, 4-son

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM FAN VA

INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

SHAROF RASHIDOV NOMIDAGI SAMARQAND DAVLAT

UNIVERSITETI

Inson kapitali va ijtimoiy rivojlanish jurnali

Journal Human capital and social development

Журнал Человеческий капитал и социальноеразвитие

Jurnali

21-jild, 4-son (iyul) 2026.

Jurnal 2021-yilda tashkil topgan.

Davriyligi: har ikki oyda

Davriy nashirning rasmiy nomi: “Inson kapitali va ijtimoiy rivojlanish”-“Human capital and social development”-“Человеческий капитал и социальное развития” O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan 19.05.2021 sanada berilgan №1179 guvohnomasi bilan ro‘yhatdan o‘tgan.

Jurnal: O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2023-yil 29-avgustdagi 342/5-son qarori bilan tasdiqlangan Iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) va fan doktori (DSc) Ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiya ishlari yuzasidan dissertatsiyalari asosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro‘yhatiga kiritilgan.

Jurnal asoschilari: Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti Inson resurslari va mahalla tarqqiyotini boshqarish instituti.

Nashr etuvchi: SamDU tahririy-nashriyot bo‘limi.

Xalqaro indeksi: ISSN 3030-3672

Tahririyat telefoni: +998 (94) 283 56 78, +998 (90) 502 13 03

Pochta manzili: 140104, Samarqand shahar., Universitet xiyoboni, 4

Web-sayt: www.hcsd.samdu.uz.

E-mail: muhridinrabbimov@gmail.com

«INSON KAPITALI VA IJTIMOYIY RIVOJLANISH»
«HUMAN CAPITAL AND SOCIAL DEVELOPMENT»
«ЧЕЛОВЕЧЕСКИЙ КАПИТАЛ И СОЦИАЛЬНОЕ РАЗВИТИЕ»
JURNALI

Bosh muharrir: t.f.d., prof. Xalmuradov Rustam Ibragimovich

Bosh muharrir o‘rinbosari: i.f.d., prof. Arabov Nurali Uralovich

Kotib: PhD, dots. Nasimov Ikrom Xusanovich

Texnik muharrir: assistent., Rabbimov Muxriddin Musoqul o‘g‘li

TAHRIRIYAT KENGASHI

O‘zFA akademigi, i.f.d., prof. Abdurahmonov Qalandar Xodjayivech

O‘zFA akademigi, i.f.d., prof. G‘ulomov Saidaxror Saidaxmedovich

PhD, professor Arindam Banik (Xalqaro menejment instituti, Hindiston)

PhD, professor (Szechenyi Istvan universiteti, Vengriya) Mahendru Mandeep Kaur

PhD, professor (Balikesir universiteti, Balikesir, Turkiya) Blend Ibrahim

PhD, professor Jiye Li (Sian Jiatong universiteti, Xitoy Xalq Respublikasi)

DSc, professor (Vengriya Qishloq xo‘jaligi va hayotiy fanlar tadqiqot universiteti, Vengriya) Zoltan Lakner

PhD, dots. Djurakulov Shoxrux Davronovich (SamDU)

i.f.n., dots. Yuldashev Shamsiddin Qiyomiddinovich (SamDU)

i.f.n., dots. Nizamov Axtam Numonovich (SamDU)

i.f.n., dots. Bozorov Berdimurod Ulug‘murodovich (SamDU)

i.f.n., dots. Boboqulov Bahromqul Mamatkulovich (SamDU)

i.f.n., dots. Usmonova Dilafruz Karshiyevna (SamDU)

i.f.n., dots. Alibekova Saodat Lapasovna (SamDU)

PhD, dots. Ulug‘murodova Nodira Berdimuradovna (SamDU)

PhD, dots. Eshburiyev Umarbek Rashidovich (SamDU)

PhD, dots. Bakayev Ziyovuddin Toshbolta o‘g‘li (SamDU)

PhD, dots. Karjavova Xurshida Abdumalikovna (SamDU)

PhD, dots. Boltayev Burxon Sadinovich (SamDU)

PhD, dots. Djalilov Faxriddin Azimovich (SamDU)

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARINING IQTISODIY RESURLARINI BOSHQARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH

A.Sh.Xasanov

Sharof Rashidov nomidagi Samarqand Davlat universiteti, Samarqand, O'zbekiston.

OPEN ACCESS

HCSD

Correspondence

Xasanov Axmadjon Shodiyarovich

Sharof Rashidov nomidagi Samarqand

Davlat universiteti mustaqil izlanuvchisi

Email: hasanovahmadjon559@gmail.com

Tel: +998775270404

Received: 08 June 2026

Revised: 22 June 2026

Accepted: 14 July 2026

Published: 31 July 2026

Funding source for publication:
Samarkand State University.

Publisher's Note: HCSD stays neutral with regard to jurisdictional claims in published maps and institutional affiliations.

Copyright: Journal Human capital and social development © 2 by Samarkand State University is licensed <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

Annotatsiya: Maqolada raqamli infratuzilma va inson kapitali Annotatsiya. Mazkur tezisdan raqamli transformatsiya sharoitida xizmat ko'rsatish korxonalarining iqtisodiy resurslarini boshqarish samaradorligini oshirishning nazariy va amaliy jihatlari tadqiq etilgan. Xizmat ko'rsatish korxonalarida moliyaviy, moddiy, mehnat, axborot va vaqt resurslarini raqamli texnologiyalar asosida boshqarish imkoniyatlari yoritilgan. O'zbekiston xizmatlar bozorining 2021-2025-yillardagi rivojlanish tendensiyalari tahlil qilinib, raqamli texnologiyalar yordamida resurslardan foydalanishni optimallashtirishga qaratilgan takomillashtirilgan boshqaruv mexanizmi taklif etilgan. Raqamli boshqaruv vositalarini joriy etish resurslar harakatining shaffofligini ta'minlash, boshqaruv qarorlarini tezlashtirish va xizmat ko'rsatish korxonalari iqtisodiy samaradorligini oshirishning muhim omili ekanligi asoslangan.

Kalit so'zlar: xizmat ko'rsatish korxonalari, iqtisodiy resurslar, raqamli transformatsiya, resurslarni boshqarish, raqamli texnologiyalar, iqtisodiy samaradorlik, axborot resurslari, ERP, CRM, raqamli boshqaruv.

ПОВЫШЕНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ УПРАВЛЕНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКИМИ РЕСУРСАМИ ПРЕДПРИЯТИЙ СФЕРЫ УСЛУГ В КОНТЕКСТЕ ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ.

Аннотация. В тезисе исследованы теоретические и практические аспекты повышения эффективности управления экономическими ресурсами предприятий сферы услуг в условиях цифровой трансформации. Рассмотрены возможности управления финансовыми, материальными, трудовыми, информационными и временными ресурсами на основе цифровых технологий. Проанализированы тенденции развития рынка услуг Узбекистана в 2021-2025 годах и предложен усовершенствованный механизм управления, направленный на оптимизацию использования экономических ресурсов посредством цифровых технологий. Обосновано, что внедрение цифровых инструментов управления способствует повышению прозрачности движения ресурсов, оперативности принятия управленческих решений и экономической эффективности предприятий сферы услуг.

Ключевые слова: предприятия сферы услуг, экономические ресурсы, цифровая трансформация, управление ресурсами, цифровые технологии, экономическая эффективность, информационные ресурсы, ERP, CRM, цифровое управление.

IMPROVING THE EFFICIENCY OF ECONOMIC RESOURCE MANAGEMENT IN SERVICE ENTERPRISES AMIDST DIGITAL TRANSFORMATION

Abstract. This thesis examines the theoretical and practical aspects of improving the efficiency of economic resource management in service enterprises under digital transformation. Particular attention is paid to the management of financial, material, labor, information and time resources using digital technologies. The development trends of Uzbekistan's service market in 2021-2025 are analyzed, and an improved management mechanism aimed at optimizing the use of economic resources through digital technologies is proposed. The study substantiates that the introduction of digital management tools can increase resource-flow transparency, accelerate managerial decision-making and improve the economic efficiency of service enterprises.

Keywords: service enterprises, economic resources, digital transformation, resource management, digital technologies, economic efficiency, information resources, ERP, CRM, digital management.

Kirish.

Jahon iqtisodiyotida raqamli transformatsiya jarayonlarining jadallashuvi korxonalar faoliyatini tashkil etish, boshqarish va rivojlantirishning an'anaviy yondashuvlarini tubdan o'zgartirmoqda. Zamonaviy iqtisodiy sharoitda raqamli texnologiyalar korxonalarning nafaqat ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish jarayonlarini takomillashtirish, balki ularning raqobatbardoshligini oshirish, resurslardan samarali foydalanish, boshqaruv qarorlarini tezkor qabul qilish hamda bozor talablariga moslashuvchanligini ta'minlashning muhim vositasiga aylanmoqda. Shu sababli raqamli transformatsiya bugungi kunda korxonalarning uzoq muddatli rivojlanish strategiyasini belgilovchi asosiy omillardan biri bo'lmoqda.

Ayniqsa, xizmat ko'rsatish sohasida raqamli transformatsiyaning ahamiyati yanada yuqori hisoblanadi. Buning asosiy sababi shundaki, xizmatlarni ishlab chiqarish va iste'mol qilish jarayonlari ko'p hollarda bir vaqtning o'zida amalga oshadi hamda xizmat sifati bevosita iste'molchi bilan korxona o'rtasidagi o'zaro munosabatlarga bog'liq bo'ladi. Mazkur holat xizmat ko'rsatish korxonalaridan moddiy, moliyaviy, mehnat, axborot va vaqt resurslarini tezkor, moslashuvchan hamda aniq ma'lumotlarga asoslangan holda boshqarishni talab qiladi. Raqamli texnologiyalardan foydalanish esa xizmat ko'rsatish jarayonlarini avtomatlashtirish, iste'molchilar ehtiyojlarini chuqurroq o'rganish, xarajatlarni nazorat qilish va xizmatlar sifatini oshirish imkonini beradi. Raqamli transformatsiyani faqat korxonaga yangi dasturiy ta'minot, axborot tizimi yoki zamonaviy texnologiyalarni joriy etish jarayoni

sifatida talqin qilish yetarli emas. Mazkur jarayon korxonaning biznes modeli, tashkiliy tuzilmasi, boshqaruv mexanizmlari hamda iqtisodiy resurslardan foydalanish tamoyillarini sifat jihatidan yangilashni nazarda tutadi. Boshqacha aytganda, raqamli transformatsiya iqtisodiy resurslarni rejalashtirish, taqsimlash, ulardan foydalanish, monitoring qilish va nazorat etish tizimlarini yagona axborot muhitida o'zaro bog'lash orqali korxona faoliyatining samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Xizmat ko'rsatish korxonalarida iqtisodiy resurslardan samarali foydalanish masalasi alohida ahamiyat kasb etadi. Chunki xizmatlar bozorida raqobatning kuchayishi, iste'molchilar talabining tez o'zgarishi, xizmatlar assortimentining kengayishi hamda xarajatlarni optimallashtirish zaruriyati mavjud resurslardan oqilona foydalanishni talab qilmoqda. Bunday sharoitda raqamli boshqaruv vositalari yordamida korxonaning resurslarga bo'lgan ehtiyojini oldindan aniqlash, ortiqcha xarajatlarning oldini olish, mehnat unumdorligini oshirish va moliyaviy natijalarni yaxshilash imkoniyati yuzaga keladi.

Raqamli texnologiyalar iqtisodiy resurslarni boshqarish jarayonida ma'lumotlarning tezkorligi va ishonchliligini ta'minlash orqali boshqaruv qarorlarining sifatini oshiradi. Jumladan, korxona resurslarini rejalashtirish tizimlari, mijozlar bilan munosabatlarni boshqarish platformalari, bulutli texnologiyalar, katta hajmdagi ma'lumotlar tahlili, sun'iy intellekt, avtomatlashtirilgan hisob-kitob tizimlari hamda elektron boshqaruv platformalari xizmat ko'rsatish korxonalarining kundalik faoliyatida tobora keng qo'llanilmoqda.

O'zbekistonda bozor xizmatlari hajmining o'zgarishi

Yillar	Bozor xizmatlari hajmi, trln so'm	Oldingi yilga nisbatan mutlaq o'sish, trln so'm
2021	389,4	—
2022	509,6	120,2
2023	664,8	155,2
2024	840,1	175,3
2025	1 050,3	210,2

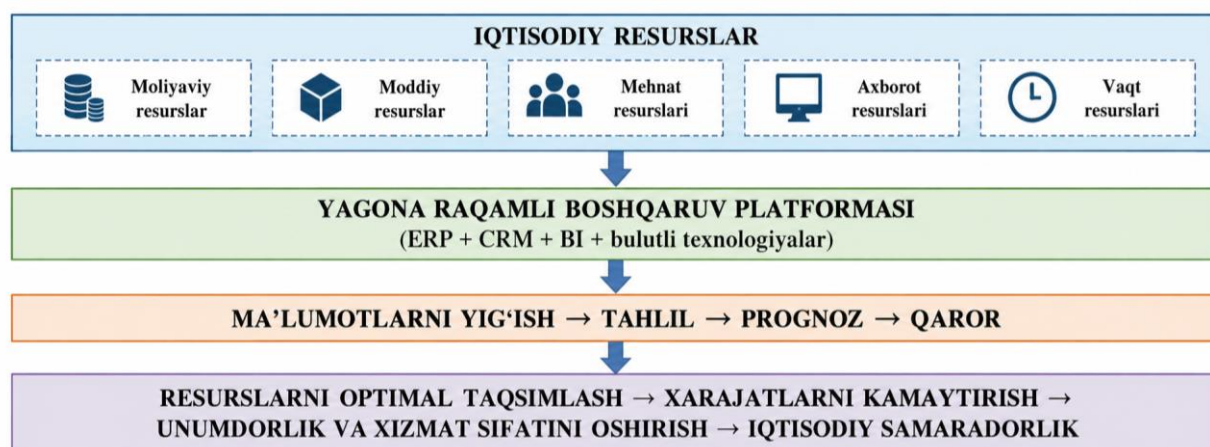
1-jadval ma'lumotlaridan ko'rinadiki, 2021-2025-yillar davomida bozor xizmatlari hajmi 389,4 trln so'mdan 1 050,3 trln so'mgacha, ya'ni qariyb 2,7 baravarga oshgan. Bu xizmat ko'rsatish korxonalarida mavjud iqtisodiy resurslardan samarali foydalanish va ularni boshqarishning zamonaviy mexanizmlarini shakllantirish masalasining dolzarbligini yanada oshirmoqda.

Jahon bankining O'zbekiston xizmatlar sektoriga bag'ishlangan tadqiqotida xizmatlar sohasi mamlakat iqtisodiy o'sishining muhim drayverlaridan biri sifatida qayd etiladi. AKT, professional va boshqa bilimga asoslangan xizmatlarni rivojlantirish yuqori unumdorlikka erishishning

istiqbolli yo'nalishlaridan biri sifatida ko'rsatilgan.

Xizmat ko'rsatish korxonasining iqtisodiy salohiyati alohida bir resurs bilan emas, balki moliyaviy, moddiy, mehnat, axborot va vaqt resurslarining o'zaro muvofiqlashtirilgan harakati bilan belgilanadi.

An'anaviy boshqaruv tizimida ushbu resurslar ko'pincha alohida funksional bo'linmalar tomonidan boshqariladi. Natijada axborot almashinuvidagi uzilishlar, resurslarning ortiqcha sarflanishi, qaror qabul qilishning kechikishi va mavjud imkoniyatlardan to'liq foydalanmaslik holatlari yuzaga kelishi mumkin. Raqamli transformatsiya esa mazkur resurslarni yagona axborot-boshqaruv tizimiga integratsiyalash imkonini beradi.

1-rasm. Xizmat ko'rsatish korxonalarida iqtisodiy resurslarni raqamli boshqarish mexanizmi

Mazkur mexanizmning o'ziga xos jihati shundaki, iqtisodiy resurslar alohida obyektlar sifatida emas, yagona raqamli boshqaruv konturi doirasida o'zaro bog'langan resurslar tizimi sifatida boshqariladi.

O'zbekistonda aloqa va axborotlashtirish xizmatlari hajmining tez

sur'atlarda oshayotgani iqtisodiyotda raqamli transformatsiya jarayonlari jadallashayotganini ko'rsatadi. 2025-yilda aloqa va axborotlashtirish xizmatlari hajmi 79,5 trln so'mga yetib, bir yil ichida 22,7 foizga oshgan.

2-jadval.

Aloqa va axborotlashtirish xizmatlari rivojlanish dinamikasi

Ko'rsatkich	2023	2024	2025
Aloqa va axborotlashtirish xizmatlari, trln so'm	39,7	56,9	79,5
AKT xizmatlarining YAIMdagi ulushi, %	2,0	2,3	2,7

2025-yilda xizmatlar orasida moliyaviy xizmatlar, aloqa va axborotlashtirish xizmatlari hamda boshqa zamonaviy xizmat turlarida yuqori o'sish sur'atlari kuzatilgan. Bu holat xizmat ko'rsatish korxonalarida iqtisodiy resurslarni boshqarish jarayonlarini raqamlashtirish uchun zarur texnologik va iqtisodiy muhit shakllanayotganidan dalolat beradi.

Tadqiqot natijasida xizmat ko'rsatish korxonalarida iqtisodiy resurslarni boshqarish samaradorligini oshirish uchun "5R-Digital" integratsiyalashgan boshqaruv mexanizmini qo'llash taklif etiladi. Mazkur yondashuvda 5R korxonaning beshta asosiy iqtisodiy resursini: moliyaviy, moddiy, mehnat, axborot va vaqt resurslarini ifodalaydi. Taklif etilayotgan mexanizm quyidagi ketma-ketlikda ishlaydi: resurslarni identifikatsiyalash raqamli ma'lumotlar bazasini shakllantirish resurs sarfini real vaqt rejimida monitoring qilish ma'lumotlarni tahlil qilish ehtiyojni prognozlash optimal taqsimlash

natijadorlikni baholash boshqaruv qarorini tuzatish.

Bunday yondashuvda korxona rahbari faqat amalga oshirilgan xarajatlarni nazorat qilmaydi, balki raqamli ma'lumotlar asosida qaysi resurs qayerda, qancha va qanday iqtisodiy natija bilan foydalanilayotganini aniqlash imkoniyatiga ega bo'ladi. Shuningdek, raqamli transformatsiya xizmat ko'rsatish korxonalarida resurslardan foydalanishning shaffofligini oshiradi. Bunda har bir iqtisodiy resursning shakllanishi, taqsimlanishi va sarflanishi bo'yicha ma'lumotlarni tizimli ravishda yig'ish va tahlil qilish imkoniyati paydo bo'ladi. Natijada resurslarning samarasiz sarflanishini kamaytirish, yashirin xarajatlarni aniqlash, xizmat tannarxini optimallashtirish va korxona rentabelligini oshirish uchun zarur shart-sharoitlar yaratiladi. Xizmatlar sohasi milliy iqtisodiyotning eng jadal rivojlanayotgan yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Buning natijasida xizmatlar hajmi, ularda band bo'lgan aholi soni va mazkur sohaning iqtisodiyotdagi ahamiyati izchil ortib bormoqda.

O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi ma'lumotlariga ko'ra, 2025-yilda bozor xizmatlari hajmi 1050,3 trln so'mni tashkil etib, 2024-yilga nisbatan 14,7 foizga oshgan. Ushbu ko'rsatkich mamlakat iqtisodiyotida xizmatlar sohasining o'zni tobora mustahkamlanib borayotganini ko'rsatadi. Shu bilan birga, xizmatlar hajmining oshishi korxonalar oldiga resurslardan foydalanish samaradorligini yanada oshirish, xarajatlarni maqbullashtirish, xizmatlar sifatini takomillashtirish va boshqaruv jarayonlarini raqamlashtirish bo'yicha yangi vazifalarni qo'yimoqda.

Xizmat ko'rsatish korxonalarida raqamli transformatsiyaning amalga oshirilishi nafaqat alohida operatsiyalarni avtomatlashtirish, balki korxona faoliyatining barcha funksional yo'nalishlarini yagona raqamli tizim asosida muvofiqlashtirish imkonini beradi. Xususan, moliyaviy resurslarni boshqarish, xodimlar faoliyatini tashkil etish, mijozlar oqimini tahlil qilish, xizmatlarga bo'lgan talabni prognozlash, moddiy resurslarni hisobga olish va marketing faoliyatini boshqarish jarayonlari o'zaro integratsiyalashgan holda amalga oshirilishi mumkin.

Shu nuqtai nazardan, xizmat ko'rsatish korxonalarida iqtisodiy resurslarni boshqarish jarayonlarini raqamli transformatsiya asosida takomillashtirish muhim ilmiy va amaliy ahamiyat kasb etadi. Mazkur yo'nalishda resurslardan foydalanish samaradorligini baholash, raqamli texnologiyalarning iqtisodiy natijalarga ta'sirini aniqlash, resurslarni boshqarishning zamonaviy mexanizmlarini shakllantirish hamda raqamli boshqaruvning samarali usullarini ishlab chiqish dolzarb vazifalardan hisoblanadi.

Binobarin, xizmat ko'rsatish korxonalarining barqaror rivojlanishini ta'minlash, ularning raqobatbardoshligini oshirish va mavjud iqtisodiy resurslardan maksimal darajada samarali foydalanish ko'p jihatdan raqamli transformatsiya jarayonlarining qay darajada samarali tashkil etilganligiga bog'liq. Shu sababli xizmat ko'rsatish korxonalarida iqtisodiy resurslarni boshqarish tizimini raqamli texnologiyalar asosida takomillashtirish, uning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini ishlab chiqish va samaradorligini baholash bugungi kunda alohida ilmiy tadqiqotni talab etuvchi dolzarb masalalardan biri hisoblanadi.

3-jadval.

Raqamli texnologiyalar asosida iqtisodiy resurslarni boshqarishni takomillashtirish

Resurs turi	Raqamli boshqaruv vositasi	Kutiladigan iqtisodiy natija
Moliyaviy	ERP, BI, elektron budjetlashtirish	Xarajatlar nazorati va moliyaviy shaffoflik
Moddiy	ERP, IoT, elektron hisob	Zaxiralarni optimallashtirish
Mehnat	HRM, raqamli KPI	Mehnat unumdorligini oshirish
Axborot	CRM, Big Data, BI	Qarorlar sifatini oshirish
Vaqt	Avtomatlashtirilgan rejalashtirish	Operatsion jarayonlarni tezlashtirish

Umuman olganda, tadqiqot prognozlash texnologiyalaridan natijalaridan kelib chiqib, quyidagi ilmiy-amaliy takliflarni ilgari surish mumkin:

Korxonaning asosiy iqtisodiy resurslarini yagona raqamli boshqaruv platformasiga integratsiyalash.

Xizmat ko'rsatish korxonalarida moliyaviy, moddiy, mehnat, axborot va vaqt resurslarini alohida-alohida boshqarish resurslar harakati to'g'risidagi ma'lumotlarning tarqoqlashuviga, boshqaruv qarorlarining kechikishiga hamda takroriy xarajatlarning yuzaga kelishiga sabab bo'lishi mumkin. Shu bois ushbu resurslarni yagona raqamli boshqaruv platformasiga integratsiyalash maqsadga muvofiq. Mazkur platforma korxona resurslari holatini kompleks kuzatish, ular o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni aniqlash, boshqaruv qarorlarini yagona axborot bazasi asosida qabul qilish hamda resurslardan foydalanish samaradorligini oshirish imkonini beradi.

Iqtisodiy resurslar sarfini real vaqt rejimida kuzatishga asoslangan raqamli monitoring tizimini shakllantirish.

Korxona faoliyatida resurslardan foydalanish samaradorligini oshirish uchun ularning sarflanish jarayonini faqat hisobot davri yakunida emas, balki real vaqt rejimida nazorat qilish muhim hisoblanadi. Shu sababli resurslar harakati, xarajatlar dinamikasi, mehnat yuklamasi, xizmat ko'rsatish intensivligi va boshqa muhim ko'rsatkichlarni uzluksiz monitoring qilish imkonini beruvchi raqamli tizimni yaratish taklif etiladi. Bunday tizim resurslardan me'yorida ortiq foydalanish holatlarini tezkor aniqlash, samarasiz xarajatlarni kamaytirish va boshqaruvga tezkor tuzatishlar kiritishga xizmat qiladi.

Resurslarga bo'lgan kelajakdagi talabni aniqlashda ma'lumotlar tahlili va

Xizmat ko'rsatish korxonalarida talabning mavsumiyligi, mijozlar oqimining o'zgaruvchanligi va xizmatlar tarkibining tez yangilanishi resurslarga bo'lgan ehtiyojni oldindan aniqlash zaruratini yuzaga keltiradi. Shu nuqtai nazardan, katta hajmdagi ma'lumotlarni tahlil qilish, trend va mavsumiy omillarni aniqlash, iqtisodiy-statistik va raqamli prognozlash usullaridan foydalanish orqali kelgusidagi resurs talabini oldindan hisoblash tizimini joriy etish lozim. Bu esa korxonalarga ortiqcha zaxiralarni kamaytirish, mehnat va moliyaviy resurslarni optimal rejalashtirish hamda xizmatlarga bo'lgan talab o'zgarishiga tez moslashish imkonini beradi.

Iqtisodiy resurslardan foydalanish samaradorligini baholash tizimiga raqamli boshqaruv indikatorlarini kiritish.

Amaldagi baholash tizimlarida, odatda, rentabellik, tannarx, mehnat unumdorligi, aktivlar qaytimi kabi an'anaviy moliyaviy-iqtisodiy ko'rsatkichlarga ustuvor ahamiyat beriladi. Biroq raqamli transformatsiya sharoitida ushbu ko'rsatkichlar korxonaning boshqaruv salohiyatini to'liq aks ettirmasligi mumkin. Shu sababli iqtisodiy resurslardan foydalanish samaradorligini baholashda raqamli integratsiya darajasi, real vaqt monitoringi qamrovi, avtomatlashtirilgan qarorlar ulushi, ma'lumotlarning yangilanish tezligi, prognoz aniqligi va raqamli platformalardan foydalanish darajasini ifodalovchi qo'shimcha indikatorlarni joriy etish maqsadga muvofiq.

Xizmat ko'rsatish korxonalari uchun "5R-Digital" integratsiyalashgan boshqaruv mexanizmini joriy etish.

Taklif etilayotgan “5R–Digital” mexanizmi moliyaviy, moddiy, mehnat, axborot va vaqt resurslarini o‘zaro bog‘liq yagona boshqaruv konturida muvofiqlashtirishga asoslanadi. Ushbu mexanizm doirasida resurslarni rejalashtirish – taqsimlash – monitoring qilish – tahlil qilish – qayta taqsimlash jarayonlari uzluksiz raqamli sikl ko‘rinishida amalga oshiriladi. Bunday yondashuv boshqaruvning reaktiv modelidan proaktiv modelga o‘tish, ya’ni muammo yuzaga kelganidan keyin choralar ko‘rish emas, balki uni oldindan prognoz qilish va oldini olish imkonini beradi. Natijada korxonaning resurslardan foydalanish samaradorligi oshadi, ortiqcha xarajatlar kamayadi va boshqaruv qarorlarining tezkorligi ta’minlanadi.

Xulosa

Raqamli transformatsiya sharoitida xizmat ko‘rsatish korxonalarining iqtisodiy samaradorligini oshirish masalasi mavjud resurslar hajmini ko‘paytirish bilangina cheklanmaydi. Asosiy e’tibor mavjud moliyaviy, moddiy, mehnat, axborot va vaqt resurslaridan oqilona foydalanish, ularning harakatini aniq ma’lumotlar asosida boshqarish hamda raqamli texnologiyalar yordamida resurslar taqsimotini optimallashtirishga qaratilishi lozim.

O‘zbekistonda xizmatlar sohasining jadal rivojlanishi mazkur yo‘nalishning amaliy ahamiyatini yanada oshirmoqda. 2025-yilda mamlakatda bozor xizmatlari hajmining 1 050,3 trln so‘mga, aloqa va axborotlashtirish xizmatlari hajmining esa 79,5 trln so‘mga yetgani xizmatlar sektorida raqamli texnologiyalar va axborotga asoslangan iqtisodiy munosabatlarning roli tobora ortib borayotganini ko‘rsatadi. Bunday

sharoitda xizmat ko‘rsatish korxonalarining raqobatbardoshligi ko‘p jihatdan ularning raqamli boshqaruv vositalaridan qay darajada samarali foydalanishiga bog‘liq bo‘ladi.

Shu nuqtai nazardan, xizmat ko‘rsatish korxonalarida iqtisodiy resurslarni boshqarishning istiqbolli modeli “resurs – ma’lumot – tahlil – prognoz – optimal qaror – natija” tamoyiliga asoslanishi lozim. Mazkur ketma-ketlik resurslar holati to‘g‘risidagi ma’lumotlarni uzluksiz yig‘ish, ularni tahlil qilish, kelajakdagi o‘zgarishlarni prognozlash hamda eng maqbul boshqaruv qarorini tanlash imkonini beradi.

Taklif etilgan “5R–Digital” integratsiyalashgan boshqaruv mexanizmi xizmat ko‘rsatish korxonalarining asosiy iqtisodiy resurslarini yagona raqamli boshqaruv tizimiga birlashtirishni nazarda tutadi. Ushbu mexanizm resurslarni rejalashtirish, taqsimlash, monitoring qilish, tahlil etish va qayta taqsimlash jarayonlarini uzluksiz ravishda amalga oshirish orqali korxonada boshqaruv samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Natijada ortiqcha va takroriy xarajatlarni aniqlash, iqtisodiy resurslardan foydalanish darajasini yaxshilash, boshqaruv qarorlarini qabul qilish vaqtini qisqartirish, xizmat ko‘rsatish sifatini oshirish va korxonaning bozor o‘zgarishlariga moslashuvchanligini kuchaytirish imkoniyati yaratiladi. Shu jihatdan “5R–Digital” mexanizmini xizmat ko‘rsatish korxonalarida iqtisodiy resurslarni boshqarishning zamonaviy tashkiliy-iqtisodiy vositasi sifatida qo‘llash korxona faoliyatining barqarorligi va raqobatbardoshligini ta’minlashga xizmat qilishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi. 2025-yilda O'zbekistonda xizmatlar bozorining asosiy ko'rsatkichlari. Rasmiy statistik ma'lumotlar. Toshkent, 2026.
2. O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi. Aloqa va axborotlashtirish xizmatlari hajmi 79,5 trln so'mga yetdi. Rasmiy axborot. Toshkent, 2026.
3. O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi. O'zbekiston Respublikasining ijtimoiy-iqtisodiy holati: 2025-yil yanvar–dekabr. Toshkent, 2026.
4. World Bank. At Your Service? The Promise of Services-led Growth in Uzbekistan. Washington, D.C.: World Bank, 2024.
5. Nayyar G., Davies E., Aviomoh H. The Promise of Services-Led Growth in Uzbekistan. World Bank, 2024.
6. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 5-oktabrdagi PF-6079-son Farmoni. "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida. Toshkent, 2020.
7. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 11-sentabrdagi PF-158-son Farmoni. "O'zbekiston – 2030" strategiyasi to'g'risida. Toshkent, 2023.
8. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 24-maydagi PQ-162-son Qarori. Raqamli xizmatlar qamrovi va sifatini oshirish hamda soha, tarmoq va hududlarni raqamli transformatsiya qilish chora-tadbirlari to'g'risida. Toshkent, 2023.
9. OECD. The Digital Transformation of SMEs. OECD Studies on SMEs and Entrepreneurship. Paris: OECD Publishing, 2021.
10. UNCTAD. Digital Economy Report 2024: Shaping an Environmentally Sustainable and Inclusive Digital Future. Geneva: United Nations, 2024.
11. World Bank. World Development Report 2021: Data for Better Lives. Washington, D.C.: World Bank, 2021.
12. Verhoef P. C., Broekhuizen T., Bart Y., Bhattacharya A., Dong J. Q., Fabian N., Haenlein M. Digital Transformation: A Multidisciplinary Reflection and Research Agenda. Journal of Business Research, 2021, Vol. 122, pp. 889–901.
13. Bharadwaj A., El Sawy O. A., Pavlou P. A., Venkatraman N. Digital Business Strategy: Toward a Next Generation of Insights. MIS Quarterly, 2013, Vol. 37, No. 2, pp. 471–482.
14. Matt C., Hess T., Benlian A. Digital Transformation Strategies. Business & Information Systems Engineering, 2015, Vol. 57, No. 5, pp. 339–343.
15. Rogers D. L. The Digital Transformation Playbook: Rethink Your Business for the Digital Age. New York: Columbia Business School Publishing, 2016.
16. Kane G. C., Palmer D., Phillips A. N., Kiron D., Buckley N. Strategy, Not Technology, Drives Digital Transformation. MIT Sloan Management Review and Deloitte University Press, 2015.
17. Laudon K. C., Laudon J. P. Management Information Systems: Managing the Digital Firm. 17th ed. Pearson, 2022.
18. Davenport T. H., Harris J. G. Competing on Analytics: The New Science of Winning. Boston: Harvard Business School Press, 2007.

CONTENTS

1	Shakarov Davron Ulashboyevich	4-14
	RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA QURILISH XIZMATLARI BOZORINI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY-USLUBIY JIHATLARI	
2	Aminov Jonibek Boxodirovich	15-22
	TURISTIK XIZMATLARNING IQTISODIY MAZMUNI VA HUDUDIY RIVOJLANISHDAGI O'RNI	
3	Sa'dullaev Behzod Sodiq o'g'li	23-30
	RAQAMLI INFRATUZILMA VA INSON KAPITALINING RIVOJLANISH TAHLILI	
4	Xasanov Axmadjon Shodiyarovich	31-38
	RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARINING IQTISODIY RESURLARINI BOSHQARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH	